Oświadczenie złożone
przez senatora Stanisława Gawłowskiego
w dniu 3 lutego 2025 r.

Oświadczenie skierowane do minister edukacji Barbary Nowackiej

Pani Minister!

Z dniem 1 stycznia br. weszły w życie nowe przepisy dotyczące finansowania oświaty w jednostkach samorządowych. Nowy system wspierania samorządów z budżetu państwa, zastępujący dotychczasową subwencję oświatową, wymaga pilnych zmian, gdyż nie zapewnia pokrycia rzeczywistych wydatków samorządów.

Obowiązujące obecnie zasady finansowania oświaty nie uwzględniają specyfiki funkcjonowania szkół ponadpodstawowych, do których uczęszczają uczniowie spoza obszaru danej jednostki samorządowej. Nowy system finansowania odnosi się jedynie do potrzeb oświatowych konkretnej jednostki, pomijając mechanizmy przekazywania środków do samorządu, na terenie którego znajduje się placówka edukacyjna, do której uczęszczają uczniowie z innych gmin. W związku z tym zwracam się do pani minister z pytaniem, czy planowane są regulacje umożliwiające przekazywanie środków związanych z potrzebą rozwojową ucznia zamieszkałego na terenie innej gminy.

Problem doskonale obrazuje sytuacja Koszalina, gdzie na koniec 2024 r. w szkołach ponadpodstawowych uczyło się 6 tysięcy 396 uczniów, z czego 2 tysiące 609 (41%) pochodziło spoza miasta (dane nie obejmują szkolnictwa specjalnego). Dotychczasowa subwencja oświatowa, obowiązująca do 31 grudnia 2024 r., również nie pokrywała rzeczywistych wydatków, zmuszając miasto do dopłacania do edukacji uczniów spoza swojego terenu kwoty 8 milionów119 tysięcy 28 zł (w przypadku szkolnictwa specjalnego była to kwota 3 milionów 954 tysięcy 375 zł).

Obecnie cały ciężar finansowy utrzymania szkół ponadpodstawowych spoczywa na samorządach prowadzących placówki. Brak partycypacji w kosztach jednostek samorządowych, z których pochodzą uczniowie, może prowadzić do zamykania szkół lub ograniczania liczby oddziałów. Jest to szczególnie istotne w kontekście tego, że obecnie środki na finansowanie oświaty pochodzą głównie z dochodów własnych samorządów, w tym z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) i prawnych (CIT). Apeluję o podjęcie działań legislacyjnych umożliwiających sprawiedliwe rozliczanie kosztów edukacji uczniów spoza obszaru danej jednostki samorządowej, tak aby każdy samorząd ponosił proporcjonalną odpowiedzialność finansową za swoich mieszkańców korzystających z edukacji w innych jednostkach.

Z poważaniem
Stanisław Gawłowski
senator RP